

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M, 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG den 10. MAI 1976 • EL, D-6 FRANKFURT/M 70 POST FACH 70 0103 • Nr. 19.

Svět reaguje na XV. sjezd čs. komunistů

XV. sjezd československé komunistické strany splnil, co od něho bylo Moskvou očekáváno, do těch nejmenších detailů. Svoji bezpříkladnou poslušnost, až devotnost kremelské hierarchii dokázal jak ostatním satelitům ve východním bloku, tak také přesvědčil i svobodný svět, jak hluboký zájem Moskva na Evropě má. Nejsme si jisti, že na tomto druhém úseku docílila Moskva to, co od sjezdu komunistů v Československu očekávala; dokazují to komentáře nejvýznamnějšího tisku na západě, které taktiku Sovětů rázem prohlédly a zaujímají k ní, i k devotní politice dnešního československého režimu, odmítavé stanovisko.

New York Times například, na své "editorial page" se ještě po čtrnácti dnech po konání sjezdu v Praze, 3. května 1976, k němu vrací komentářem, jehož alespoň stručný obsah otiskujeme. V první řadě je konstatováno, že hlavním programem celého sjezdu bylo vlastně dokázat světu naprostou loyaltitu Čechů a Slováků k Sovětskému svazu. Pozorovatelé konstatují, že obsah všech projevů na sjezdu dělal spíše dojem, že jsou to projevy představitelů jedné ze sovětských republik a ne samostatného státu, i když jenom formálně. Konstatuje se, že Husák, dnešní "Gauleiter" Československa, opěvoval Brežněva, který se ani na sjezd neobtěžoval přijet, a označil ho za hrdinu Československa — toho muže, jehož armáda Československo pomoci figurek jako Husák okupovala. Komentář pokračuje, že věci mohly být mnohem horší, kdyby se frakci prosovětských fanatiků bývalo na sjezdu podařilo zahájit kampaň stalinistického stylu, k likvidaci Alexandra Dubčeka a tisíců jeho bývalých spolupracovníků, kteří v zemi zůstali.

A komentář je tak důkladný, že je v něm pamatováno i na to, jak přesně několik týdnů před sjezdem bylo naplánováno, kdy se do Československa po sedmi letech činnosti u Radio Free Europe v Mnichově vrátil špión, jehož úkolem bylo prokázat vinu Dubčkovu a jeho spolupracovníků, že byli placenými agenty americké špiónážní organizace. Poněvadž ale tato tak dlouho plánovaná a připravovaná kampaň nesplnila zdaleka co bylo od ní očekáváno, sjezd nejenom, že tento "šlágr" ignoroval, ale Gustáv Husák šel dokonce tak daleko, že sjezdu doporučil, aby jak Dubček tak i jeho následovníci byli, po jejich uznání Sovětského svazu, přijati opět do komunistické strany.

A to je ten nejlepší doklad toho, jak "úspěšná" byla sedmiletá činnost špióna Minaříka u Radia Free Europe. (Pozn. redakce) Komentář New York Times končí slovy, že Československo zůstává kompletním sovětským otrokem a že tuto situaci občané se vši pasivitou akceptovali za to, že jejich životní úroveň je zdaleka přede vším, co mohou občané na úseku životní úrovně očekávat v této době v samotném Sovětském svazu.

To jsou hlavní body komentáře NYT k XV. sjezdu československých komunistů. Máme z něho na jedné straně radost proto, že tak přesně vystihuje dnešní situaci v Československu, na druhé straně však z něho radost nemáme, protože jeho popis poměrů v Československu, naprosto realistický, nedává mnoho nadějí pro budoucnost. Neradi bychom, abychom se opět jednou dočkali toho, že jako před rokem 1968, označoval západní tisk náš domov za "národ Svejků". Potěšení komentářem jsme byli také proto, že se skoro přesně shoduje s naším popisem sjezdu v našem úvodníku již před dvěma týdny, ve dnech, kdy sjezd v Praze končil.

FIN

200 let USA! Dvousloupová zpráva k tomuto slavnému výročí, jeden inč hluboká — přesně tento formát — sto-jí pět dolarů. Uzávěrka: 11. června.

AMERIKA A VOLBY

Amerika se díky právě probíhající primárkám dostává prakticky do plného volebního tempa, zájem voličů, jak účast na primárkách dokazuje, je neporovnatelně značnější než v letech minulých. A zájem voličů byl také probuzen skoro na všech úsecích americké politiky, domácí i zahraniční — nechtějí se stát obětí jenom volebních hesel a dobře volených slov, chtějí, zdá se, odevzdat tentokrát své hlasy po zralém uvážení těm kandidátům, kteří svoji schopnost při řešení hlavních dnešních problémů, se kterými Amerika musí zápasit — již prokázali.

A jak také i primárky dokázaly, nebude volič tentokrát respektovat zájem stran, jako spíše ty kandidáty, jejichž program bude realistický a schopný úspěšně vyřešit existující problémy politické i hospodářské. Kruh presidentských kandidátů se během primárek značně zmenšil a jejich zbytek nebude mít úlohu ani dost málo snadnou.

Strana demokratická například, se ještě koncem minulého roku domnívala, že jejich nejlepší zbraní v nad-

cházející volební kampani bude stav hospodářství. Jak je ale vidět, jejich naděje se rychle rozplývá. Zprávy a statistiky z prvního čtvrtletí jsou totiž velmi příznivé, v některých případech dokonce předčí i optimismus řady hospodářských odborníků.

Průměrná míra inflace za první tři měsíce roku poklesla na pouze 3,7% přičemž hrubý národní důchod, také v prvním čtvrtletí, vzrostl o 7,5%. To se rovná skoro tomu nejlepšímu číslu z doby před recesí. Pro presidenta Forda a republikánskou stranu to znamená, že voliči nebudou v zlobné a trestající náladě, a že administrativa se bude moci více soustředit na zahraniční politiku a národní obranu, do níž nejvíce bije Fordův soupeř Reagan. A vlastně nejenom on.

Demokratům vychází z primárek prozatím jejich kandidát nikým vážně neohrožován, zatím co u republikánské strany situace je díky posledním všem vítězstvím Reaganovým, nejasná. Větší zájem americké veřejnosti je v těchto dnech soustředěn na boj mezi presidentem Fordem a Reaganem než na cel-

kem "suveréna" Cartera. Ne-ní však vyloučeno, že jako skutečný presidentský kandidát některé z obou stran objeví se na konvenci jméno zcela jiné. Pravděpodobnější je to u strany republikánské. Obě ze stran však nemají k dispozici kandidáta, který by byl schopen ujmout se a s úspěchem překonat dnešní problémy Ameriky.

O MRTVÝCH JEN DOBRĚ?

Abychom tomuto českému pořekadlu vyhověli, nebude-me o právě zemřelém prvním předsedovi československé vlády po roce 1945 hovořit jinak, než, že řekneme, že Zdeněk Fierlinger prodal a také předal československou sociální demokracii po komunistickém puči v roce 1948 komunistům. Je sice pravda, že — jako každý mouřenín, který splnil svoji úlohu, je odstraněn — odešel před mnoha lety do ústraní, což ovšem nesnižuje nikterak jeho vinu na tom, jakým způsobem, svojí hlubokou spoluprací s komunisty, poškodil československou demokracii. Zemřel v pozhnaném věku osmdesáti pěti let.

HELMUTH SCHMIDT O KOMUNISTECH

Spolkový kancléř Schmidt poskytl interview západoněmecké televizi a pronesl v něm několik kritických poznámek. Část se jich týkala Itálie, kterou kancléř sice přímo nejmenoval; hovořil o ní však jako o zemi, se kterou váže Německou spolkovou republiku úzké spojení a která je právě v obtížné situaci. Kancléř dodal, že všude tam, kde váha komunistických stran vzrostla, se vlády po dlouhá desetiletí snažily udržet staré poměry — jako příklad uvedl Portugalsko, Španělsko, Itálii, do jisté míry i Francii. Na druhé straně v zemích, kde vládnou sociální demokraté nebo socialisté, například v Rakousku, západním Německu a ve Skandinávii, neexi-

stují žádné významné komunistické strany. Schmidt v této souvislosti kritisoval i některé výroky amerického ministra zahraničí Kissingera, který varoval západní

Evropu před nebezpečím vyplývajícím z komunistické spolupráce ve vládách demokratických zemí. Kissinger by — řekl Schmidt — měl být diskretnější.

Jugoslávské rozladění

Hlavní bělehradské noviny, Politika, nedávno napsaly, že po celý duben — v jehož druhé třetině se v Praze konal XV. sjezd KSČ — nebylo v Československu možno obdržet jugoslávské noviny. Nedostali je ani jugoslávští občané žijící v Československu, kteří je mají řádně předplaceny. Nyní přináší New York Times zprávu, že bělehradská Politika likviduje svou pražskou kancelář na protest proti referátům ne-

dávneho XV. sjezdu KSČ, kdy byla schvalována absolutní vůdčí role Kremlu a zdůrazňována "povinnost a právo SSSR diktovat, jaký typ vedení mají mít zahraniční komunistické strany" (výrok Gustáva Husáka). Oficiálně jsou důvodem pro likvidaci kanceláře Politiky v Praze: "neustálé překážky kladené do cesty vykonávání profesionálních povinností pražského dopisovatele Politiky Božidara Bogdanoviče."

O ČESKOSLOVENSKU

Kultura na známkách Šest protitankových

Federální ministerstvo spojů vydalo několik známek s náměty kulturních výročí. Dvacetiháléřová — dílo národního umělce Karla Svolinského, připomíná 50 let činnosti Symfonického orchestru čs. rozhlasu. Další dvě (hodnota také 20 haléřů) patří 30. výročí Akademie múzických umění v Praze a třicetiletí nové scény v Bratislavě. Třicetiháléřová známka zobrazuje festivalovou Strážnici (zahájena byla v roce 1946), ještě další dvacáté výročí Karlovarského filmového festivalu. Autory výtvarných návrhů jsou prof. Cyril Bouda, G. Štrba, nár. umělec A. Strnad a I. Strnad.

Manželské

a předmanželské poradny se zaměřují na oblast partnerských a rodinných vztahů — na výchovu k manželství a k rodičovství. V Čechách pracuje v současné době 24 poraden, na něž se loni obrátilo 6.500 manželských a snoubeneckých dvojic. Psychologové, právníci, lékaři a další odborníci jim poskytli 22.000 konzultací.

Zdravotnická dohoda

byla v Praze podepsána mezi Velkou Británií a Československem. Dokument umožňuje vedle nezbytné lékařské péče pro občany obou zemí při pobytu v druhé zemi také širokou výměnu zkušeností a informací a rozvíjení další spolupráce v oblasti zdravotnických služeb a lékařské vědy.

Pětašedesát let

se v Praze dožila sólistka Národního divadla Maria Tauberová, národní umělkyně a nositelka Řádu práce.

Nové národní umělce

jmenoval k prvnímu máji prezident republiky. Jsou mezi nimi skuteční umělci nejvyšších kvalit i umělci poplatníci režimu. Nových národních umělců je osm a zde jsou jejich jména: slovenský režisér Vlado Bagna, profesor Cyril Bouda, skladatel Václav Dobiáš, průmyslová výtvarnice Elena Holéczyová, malíř a profesor František Jiroudek, skladatel Jan Seidl, dirigent dr. Václav Smetáček a zpěvák Ivo Židek.

min, pocházejících z druhé světové války, bylo nalezeno na skládce hlíny na Trojském ostrově v Praze 7. Na místo byly patrně dovezeny se zeminou vyváženou ze staveniště podzemní dráhy. • Hlavice pancéřové pěsti z druhé světové války byla nalezena a zneškodněna na kraji lesa u obce Loučeň na Nymbursku. •

Československo-Jugoslávie

Hodnota vzájemných kooperací dodávek mezi oběma zeměmi dosáhla ke konci minulého roku částky osmdesát milionů dolarů. V nynější pětiletce se předpokládá několikrát násobné zvýšení kooperací vztahů mezi podniky Jugoslávie a Československa.

Zlatými medailkami

ocenila na VII. mezinárodním veletrhu spotřebního zboží v Brně hodnotitelská komise 36 exponátů. Československo získalo 22 zlatých, SSSR čtyři (dámský kožík z přírodního karakulu, tranzistorové rádio, lovecká broková kozlice a pánské náramkové hodinky), tři Německá spolková republika, a po jedné Bulharsko, Japonsko, Jugoslávie, Norsko, NDR, Polsko a Velká Británie. Do soutěže bylo přihlášeno 447 výrobků.

Řád republiky

předal na pražském Hradě první tajemník KSČ a prezident republiky Dr. Gustáv Husák československému hokejovému mužstvu, které se stalo mistrem světa a Evropy.

Italští archeologové

odkryli v severní Sýrii pozůstatky starověkého města Abla, jehož rozkvět spadá do let 2400-2250 před Kr. Nejcenějším nálezem je nejstarší slovník světa, psaný klínovým písmem na hlíněných deskách. Archeologové našli celkem 15.000 těchto desek.

Těžbu

přírodní pryskyřice provádějí odnědávna pracovníci podbočního závodu Státních lesů v Třeboni. Po ověřovacích pokusech těžby teď pryskyřici pravidelně na ploše 76 hektarů.

KDO NEVÍ KUDY KAM

Každý režim má snahu nějak promlouvat k obyvatelstvu. Totalitní stát k tomu používá ústředně řízených hlásných trub. Jedna z nich — shodou okolností pražská — o neděli prohlásila: "Odházející (rozumí se — buržoazní) svět už není schopen postavit před lidstvo nic pozitivního, není už schopen vyřešit žádný lidský problém". — To vše tedy "není schopen". A pro změnu co je? "Je neschopen dát lid-

CIRKUS V CIRKUSE

Československo má v posledních letech, díky normalizaci, potíže se zastoupením svých filmů na mezinárodních filmových festivalech. Zúčastní se první berlínského festivalu a Menzelův film "Kdo hledá zlaté dno" je označen jako píseň o nákladním automobilu Tatra. Cenu zde získává herec Vlastimil Brodský za východoněmecký film. Obešle festival v Těheránu hraným filmem, který není připuštěn do soutěže a namísto něho se promítají dva krátké filmy. Cenu zde dostává za americký film Ivo Passer. Ta samá situace se opakuje v Los Angeles, při udílení Oscarů 1976 v 48. ročníku soutěže Americké filmové akademie. Cenu dostává Miloš Forman za americký film a Československo se svým obelázaným filmem, dvoudílným snímkem "Cirkus v cirkuse" Oldřicha Lipského přichází opět zkrátka.

Cirkus v cirkuse je navíc koprodukcí Bařandova a Mosfilmu, veseloherou z prostředí sovětského cirkusu s kamerou vynikajícího českého kameramana Jaroslava Kučery a podle námětu Miloše Macourka. Režisér Lipský platí už za specialistu na cirkusovou problematiku — vzpomeňme jeho filmu z roku 1954 "Cirkus bude" a znovu "Cirkus jede" (1960) s předposledním filmem "Šest medvědů s Cibulkou" (1972). V Los Angeles měli příležitost seznámit se s českým filmem na začátku dubna. Na mezinárodní nesoutěžní filmové přehlídce byly promítnuty "Kdo hledá zlaté dno" (Menzel), "Družina černého pera" (Ota Koval) a "Pohádky tisíce a jedné noci" (Karel Zeman).

stvu jakoukoli perspektivu". Z bohatého slovního výraziva, jehož tu užil ústřední správce československých radiostanic, lze usoudit, že jde o hlavu velmi otevřenou. A svět nečiní dobře, že se s ním nějak blíže neseznámí a hlouběji neporadí; neboť tato hlava, když tak sebejistě formuluje, jistě ví něco co jiní nevědí a měli by se dozvědět. Filozofové, sociologové, státníci a další zástupci si lámou hlavu, co že všechno tyto složité problémy, které se právě odehrávají, znamenají. A tady, oně dubnové neděle, měli poslouchat povltavské státní vysílání, a vše by jim bylo jasné.

Ale — vážně: co to vede totalitní ideology k tak zjednodušující agitatorské účinnosti? K tak primitivnímu falšování skutečnosti? Vždyť oni přece vědí, jak se dnes v průmyslově vyspělých zemích usiluje o skutečné zlidštění třeba pracovních vztahů a společenských poměrů vůbec; a také dobře vědí, že spoluobčané, k nimž jakoby hovoří, to také vědí. Nežijí v nějaké slepé nevědomosti o tom, co se děje v pokročilém světě a co všechno se právě v něm dělá pro jednotlivého člověka, pro možnost jeho seberealizace, uplatnění, řádného prožití života.

Na otázku, proč tedy i na-

dále setrvává propagační mašinérie v zajetých dogmatických kolejkách, existuje jen jedno vysvětlení. A to lze hledat v dosti jednoduchých zjištěních, jež učinila věda, zvaná psychoanalýza. Ta přišla na to, že lidé, obávající se vlastních potíží, mají přirozený sklon přičítat tyto potíže jiným, vinit je z nich a vyčítat jim, že je způsobili. Tehle "svádění" vlastních chyb na jiné se zpravidla od-
bývá podvědomě; to u nemocného jednotlivce. Nemocný režim tak ovšem jedná vědomě, protože nemá příliš mnoho možností, jak své nedostatky věčně a dokola vysvětlovat těmi či oněmi objektivními nebo subjektivními činiteli. Proto — když neví kudy kam, začne obvykle hlasitě a do všech stran vykřikovat, že ti druzí, tedy jeho protivníci, nevědí — kudy kam, a jsou tedy odsouzeni k zániku, a nemají co říci a nejsou schopni či naopak, jsou neschopni.

Je to smutná taktika. Smutnější o to, že doba pokročila, lidé prohlédli, vidí, co se děje. Jen totalitní propaganda pořád mele svou, jako by se svět nehnul a nehýbal dál. Ono je to dokonce tak, že čím víc je na světě pohybu, tím víc také tuhne ona propaganda.

M. Schulz

Evropské zastoupení EL (pro redakční věci): EL-Evropské listy, Postfach 70 0103, D-6000 Frankfurt/M. 70.

Evropská administrace a expedice: Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäffikon ZH.

Způsoby placení:

V NĚMECKU:

• bankovním převodem na adresu EL, Evropské listy Postfach 70 0103, Název banky: Commerzbank, D-6000 Gräfrstr. 85, Frankfurt/M. 90. Číslo konta: 64 00 220 — Směrovací číslo banky: 500 400

• zelenou složenkou (Zahlkarte), kterou si můžete ve Frankfurtu vyžádat nebo obdržet čistou na každém pošt. úřadě v NSR. — Název konta: EL-Evropské listy — Postscheckamt Frankfurt/M. — Číslo pošt. šekového konta: 3281 90-608

• V Německu (ale také z ciziny do Německa) můžete platit červenou (nebo žlutou) poštovní poukázkou na adresu EL, Postfach 70 0103, D-6000 Frankfurt/M. 70. V tomto případě připsíte na složenkou výše uvedeného postscheckkonta, tedy: 3281 90-608, Postscheckamt Frankfurt/M. **Prosíme čtenáře v cizině, kteří platí do NSR, aby dávali tomuto poslednímu způsobu přednost, protože mají vysoké bankovní poplatky.**

VE ŠVÝCARSKU:

• Převodem z banky na Schweizerischer Bankverein, Fil Obestrass, 8033 Zürich s poznámkou "z. G. Americké listy P5622 "890".

Roční předplatné na 52 čísel (od r. 1976): v Německu DM 46, —, pololetně DM 23, — čtvrtletně DM 11,50. Ve Švýcarsku SFr. 50,00, pololetně SFr. 25,00, čtvrtletně SFr. 13,00. V jiných zemích v příslušném přepočtu. —

Nezapomeňte hlásit každou změnu adresy. — Ukázková čísla zdarma.

ZA JIMÁTE SE O DENI V ČESKOSLOVENSKU?

ZA JIMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu

EVROPSKÉ LISTY,

Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäffikon ZH. Přihlašuji se za odběratele EL a předplatné zaplatím celoročně, pololetně, čtvrtletně. (Nehodící se škrtněte). Roční předpl. Sfr. 50,00, pololetní Sfr. 25,00, čtvrtletní Sfr. 13,00 nebo přepočten v jiné měně. Platit lze pošt. složenkou nebo šekem.

Jméno
Adresa
Podpis

Americké listy/Evropské listy EL. Vydává a tiskne Universum Sokol Publication, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861, U.S.A. Tel.: (201) 826-1998. Vedoucí redaktor: J. Martínek. • Redakce v Evropě: Evropské listy EL, D-6 Frankfurt/M. Postfach 70 0103, Bundesrepublik Deutschland. — Redaktor: Václav Hora. • Vychází každý týden s výjimkou dovolené. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Veškerá tisková práva vyhrazena.

Nenápadná invaze

Ve správní oblasti Finnmark, která však leží v Norsku, stojí na pahorku u vesnice Kirkemes pomník, nijak se nelíšící od nesčetné řady podobných, rozsetých po východní a někdy i západní Evropě. I zde znázorňuje zachmuřeného sovětského vojáka se samopalem přes prsa, dávajícího pozor na krajinu, která má dosud štěstí vidět na svém území sovětské vojáky pouze v bronzě. Jen několik kilometrů od Kirkemes kenčí západní svět a vojenský pakt NATO. V roce 1944 pronásledovaly sovětské jednotky ustupující Němce a tak se dostaly až na norské území. Naštěstí pro Nory se v září 1945 opět stáhly zpět a po nich zůstal jen pomník, který si na svou počest samy postavily. Také z vesnice a důležitých přístavů zbyly jen ruiny a po válce se pro 5 tisíc obyvatel začínalo všechno stavět zase od začátku. Na válečnou německou taktiku spálené země nemohou ani dnes ještě zapomenout Finové v Laponsku. Krajina kolem Kirkemes se změnila.

Do r. 1944 patřila Finům, ale po příchodu Sovětů a pro následky sovětsko-finské zimní války, kterou takticky mohutní Sověti vyprovokovali proti třem miliónům Finů, připadla s nezamrzajícím přístavem a bohatými niklovými doly v Petsamu, (dnes, Pechenga) vítězným Sovětům. Rusové se znovu, jako na rozhraní století stali norskými sousedy a Norové mohli hned po válce poznat na vlastní oči železnou oponu v praxi. Hranice byly několikrát zadržovány a stane-li se, že přes všechny překážky někdo z SSSR uteče, není to pro Nory právě potěšující záležitostí, neboť mívá dohru až u diplomatů v hlavních městech. Hranice patří k poměrně klidným úsekům, hraniční přechod zde oficiálně neexistuje, ale občas lze hranici překročit zvláště obyvatelům z hraničních oblastí, kteří jsou jinak Sověty lákáni za neuvěřitelně nízkých cen k rekreacím na jihu. Sověti chtějí vědět, kdo bydlí na druhé straně drátů a budoucí páta kolona by nebyla k zahoezení. Mezi pohraničníky existuje horká telefonní linka i pravidelné schůzky hraniční komise, na kterých se ponejvíce řeší zvědaví a fotografující turisté nebo zabloudění norských rybářů do sovětských vod, neboť ani pro domácího není právě lehké se zde vyznat.

Norové si vychovali za neustálých schůzek se Sověty experty pro SSSR, kteří jsou zvaní k jednáním na vládních úrovních. Klid končí několik metrů za sovětskou hranicí. Zde začíná uzavřené sovětské vojenské pásmo s pověstným Murmaňskem,

kde Sověti mají posádku 100 tisíc mužů, 170 ponorek s nukleárními náložemi, základnu pro rakety a dalších 500 vojenských plavidel. Proti nim stojí malá posádka norských vojáků, kteří se při 30 stupních mrazu hlásí k službě dobrovolně.

V létě 1968 provedli Sověti na tomto hraničním úseku, který plně obnáší 200 km společné hranice s SSSR, operaci, která vzbudila pozornost v celém světě, neboť bezprostředně navazovala na přepad Československa. Sovětské tanky najížděly plnou rychlostí na norskou hraniční čáru a v poslední chvíli obracely. Snad se tím měla potvrdit these o agresí paktu NATO.

Téměř 400 námořních mil severněji, leží v Barentsově moři druhý norsk-sovětský problém v podobě skupiny norských ostrovů Svalbards, známé více podle hlavního ostrova Špicberky. Roku 1920 byly dosud nikomu nenáležící ostrovy dány za schválení 40 států, od Švédska po Čínu, pod norskou samosprávu, která se je zavázala držet jako demilitarizovanou oblast otevřenou všem podepsaným státům pro hospodářský výzkum a využití.

Z těchto států vzal smlouvu doslova pouze Sovětský svaz a na Špicberkách žije současně na 1000 Norů 2 tisíce sovětských občanů, kteří zde těží za neuvěřitelně těžkých podmínek uhlí, které by doma získali mnohem levněji. Ve svém uhelném ghettu Barentsburg si zřídili elektrárnu, aniž by podle smlouvy nahlásili o ní Norům příslušná technická data. V bytové nouzi, která na ostrově panuje, postavili si obytné bloky, kde na jednoho občana připadají 4 místnosti. Pro svých 7 vrtulníků, s kterými si přes norské protesty neomezeně létají přes ostrovy, staví až neuvěřitelně velkou základnu a nyní chtějí pro "horníky" postavit dokonce továrnu na zmrazení ryb s novými dělníky z SSSR.

Při posledním vánočním konfliktu, tiskem nazvaném "ženský spor" došla zřejmě trpělivost i norskému parlamentu Storting, který se rozhodl vzít svou suverenitu nad ostrovy mnohem vážněji než dosud. 23. prosince přibýly totiž na nově postavené letiště u Longyearbyen sovětským letadlem manželky sovětského personálu Aeroflotu a objaly čtyři ze šesti přítomných. Původně zde chtěl Aeroflot umístit 30 mužů personálu pro jediné sovětské letadlo, které na ostrov přilétá jedenkrát v měsíci. Skandinávská SAS přistává na ostrově každý týden a vystačí s jedním mužem. Kdyby ženy po svátcích o-

pět odcestovaly, odbyla by se záležitost bez vzruchu. Ale manželky přiletěly s vybavením, postelemi a nádobím, což není pro nedostatek bytů, přírodní podmínky a především vzhledem k smlouvě často dovoleno ani Norům. Norům je jasné, že šlo o provokaci, která nyní na jaře končí urovnáním sporů v jejich prospěch, i k sovětskému respektování platných smluv. Ale mezi oběma státy se už přes rok vedou tajná jednání o hraniční linii v Barentsově moři. Sověti se snaží posunout svou hranici co nejdále na západ, hluboko do norského území a tím skrytí námořní základnu na poloostrově Kola. V neposlední řadě jde i o využití ložisek zemního plynu v moři. Sověti chtějí s pomocí západních techniků zahájit příštím rokem těžbu. Norové se drží výkladu smlouvy z r. 1920 a hájí neporušené spojení mezi pevninou a ostrovy, tzv. podstavce. Rusové mají podobné spory o východní část i se Švédskem.

Ve skutečnosti je Barentsovo moře už dávno rudým mořem, kde Rusové nerušeně zkoušejí své rakety. Z toho důvodu se Norsko dívá s obavami na spory mezi Londýnem a Reykjavíkem a nabízí své zprostředkování v třetí válce, která oslabuje NATO na severu a ohrožuje americkou základnu v Keflavíku, odkud jedině Norové mohou očekávat případnou pomoc.

Norský parlament se v posledních letech musí zabývat výskytem neznámých ponorek v norských fjordech, přelety letadel i dvěma událostmi na Špicberkách, v nichž jedny noviny viděly sovětské vojenské cvičení. Norský ministr zahraničí Frydenlund řekl v rozhovoru: "Jak známo, je Norsko sousedem SSSR a pro každou norskou vládu je přirozené mít dobré sousedské vztahy k SSSR. A ty my máme. Mezi našimi oběma zeměmi nikdy nebyla válka".

Eduard

Výlety páně Broučka v Dusseldorfu

Janáčkovy opery patří k nejhranějším na západoněmeckých jevištích. Po Mnichově, Münsteru a Západním Berlíně byla také v Dusseldorfu na scéně Německé opery uvedena opera "Výlety páně Broučka" (premiéra roku 1920 v Národním divadle v Praze, libreto Viktora Dyky a F. S. Procházky). Dusseldorf patří v západní Evropě k městům, kde mimo Československa je Janáček nejvíce uváděn. Režii měl Bohumil Herlischka, roli pana Broučka s jeho oběma výlety, na Měsíc a do 15. století, výborně zpívá Udo Holdorf.

KAREL JAROMÍR ERBEN

PANNA A MÁTI

*Růži v jara spanilosti
panna stouhá podobá se;
dokonaláť ve své kráse
perla dechem nezkalená.*

*Máti však, jež dítky ctí
a své vlasti vychovává;
té rovného nic nestává —
před tou klekni na kolena!*

*Nad perly a nad korale
svěží růžový je vínec;
avšak ceny neskonale
rouža dodá a barvinek.*

ČESKOSLOVENSKÝM ŽENÁM KU DNI MATEK

Co může být krásnějšího než květnová neděle, ve vsi jásavosti a radosti jara — a kolik důkazů vděčnosti a lásky se Vám dnes dostane. A přec se jistě zamyslíte a nebude možno nevzpomenout na chvíle vážné a smutné.

Zločin srpnové noci oddálil naše naděje na příchod vlády spravedlivé a lidské. Ale národ náš nepřestal věřit a doufat, že i uprostřed mravní bídě celého světa, přijde zase zrození nové doby. Kolikrát se síly mocipánů pokoušely nás udusit a ztotořit — a kolikrát historie šla přes ně!

Je důležité, abychom se nedomnívali, že nějaký OSUD určuje naši budoucnost. Ani naši historii netvořily davy, jimž zezadu vždy kdosi našeptává, či komanduje, co mají křičet, nýbrž velcí muži a ženy několikrát již křísili naše národy k životu.

A je Vaším úkolem tyto muže a ženy, to jest Vaše děti, k tomu vychovávat. Daly jste světu přesvědčivý důkaz, že tak činíte, když v našich nejtěžších chvílích neohroženě a idealisticky bránili to, co je člověku nejdražší — svobodu a pravdu. Ne nenávisť, která je jim denně ve školách i tisku vštěpována, ne lež a tmu. Jejich hlas bude umlčován a překrucován, bude však stále mocnější, budete-li jim v tom pomáhat a je podporovat.

Říkejte jim neustále, že cílem nejsou denní výhodičky, nepochopitelné svobodného občana, které dnešní režim ještě chvíli bude umět slibovat, nýbrž velké cíle svobodného života.

Cesta k slavnější budoucnosti bude trnitá a dlouhá. Vše záleží na tom, kdy ji nastoupíte. Ale každá, i ta nejdelší, začíná prvním krokem, dnes, teď! Nedovolte, aby na šíjích Vašich dětí byly uvázány rudé pionýrské šátky — ozdobte je Vy, matky, věncem z lučního kvítí, které roste svobodně přes všechny režimy a je svěží a vonné.

My, ženy, žijící fyzicky mimo vlast, ale duchovně neustále s Vámi, Vám slibujeme, že se budeme i nadále snažit pomáhat, aby otupělému citu světa bylo stále připomínáno, že dovolil, aby země ve středu Evropy byla znásilněna a uvržena do těžké poroby a že bída našeho lidu trvá, ba denně se šroub rudé okupace utahuje.

Ujistíme Vás, že pevně věříme v návrat svobody, a že vkládajíc jej i do Vašich rukou jsme přesvědčeny, že úkolu dostojíte tak krásně a pevně, jako jste dosud dokázaly. Byla to mládež, našimi matkami a otci vychovaná, která měla tolik co říci, až už to bylo v době obrození roku 1848, či v listopadu 1939, v únoru 1948 a v srpnu 1968.

Touha a vůle Vašich dětí po svobodě a pravdě, kterou jim vštěpujete, je silnější než komandované divize tanků. Mladí jsou představiteli všeho, co nás proti přesilám udrželo v naší tisícileté historii. Jsou symbolem ducha vítězícího proti brutální síle nemyslicích vojáků. S tanky je boj příliš nerovný, ale v duchovním boji jste ve velké výhodě. Železná opona, kterou mezi Vás a svobodný svět stáhl komunistický režim, je strach ze zdravého ohně před ní a za ní!

Přijměte od nás, za tu Vaši těžkou práci v minulosti i v budoucnosti, kytici toho lučního kvítí, vyrostlého v našich luzích a hájích.

Zdravíme Vás z celého srdce! Vaše
NARODNÍ RADA ŽEN SVOBODNÉHO
ČESKOSLOVENSKA

Pastýřka jako módní povolání

V NDR přichází nyní do módy ideál z galantních dob roka, totiž pastýřka (tehdy se říkalo jedním dechem "něžná pastýřka"). Tomuto povolání se tam totiž věnuje stále více děvčat, ačkoli se pro ně vyžaduje tříletá odborná příprava. Mezi 370 mladistvými, kteří se nyní připravují na povolání pastýřů, je 60 dívek. V zemědělských závodech NDR se

chová a pase 1,8 milionu ovcí, k čemuž je zapotřebí 6000 ovčáků. Ti jsou skoro celý rok se zvířaty ve volné přírodě, přehánějí je po pastvinách z místa na místo a jen za velkých mrazů jsou zvířata kmeny v ovčinech. A ještě jednu výhodu skýtá toto idyllické zaměstnání, nemusí se ocat na stranické schůzce, manifestace a protestní akce.

BRITSKÝ OBCHOD

Britské ministerstvo obchodu zveřejnilo předběžné statistické údaje o vývoji britského obchodu s východní Evropou v prvním čtvrtletí letošního roku. Celkový obrát s touto oblastí stoupl ve srovnání se stejným obdobím roku loňského o 40%. Britský dovoz z východní Evropy vzrostl o 58%, vývoz o 20%. Hodnota britského dovozu z této oblasti byla 225 milionů 300 tisíc liber, hodnota vývozu 153 milionů 700 tisíc liber. Na celkovém zvýšení obchodního obrátu se podílel zvýšený dovoz ze Sovětského svazu čtyřmi pětinami. Britský vývoz do této země stoupl o 45% — ze 39 milionů na 56 milionů 600 tisíc liber, a dovoz o 92%, — ze 72 milionů 900 tisíc na 140 milionů 500 tisíc. V procentním vyjádření vzrostl nejvíce britský vývoz do Československa a to o 79%. Československo je v britském žebříčku východoevropských zákazníků na třetím místě — za Sovětským svazem a Polskem. Ale britsko-polský obchod je dvaapůlkrát větší než obchod Británie s Československem.

Údaje za první čtvrtletí by nasvědčovaly tomu, že sovětský blok chce nadále rozšiřovat obchod s Británií.

SACHAROVY
ZADRŽENÍ

Italská komunistická strana kritisovala postup sovětských úřadů vůči manželům Sacharovovým. Jak známo, akademik Sacharov a jeho manželka se chtěli v sibiřském městě Omsku, kam není dovolen přístup západním cizincům, zúčastnit procesu s vůdcem krymsko-tatarských autonomistů Mustafou Džemilevem. Podle zprávy agentury TASS, vydané po incidentu, se manželé Sacharovovi pokoušeli dostat do přeplněné soudní síně a vyvolali při tom srážku s policejními orgány. Oba byli celkem dvakrát zadrženi a vyslýcháni. Při druhém výslechu s nimi bylo hrubě nakládáno. Lékař později potvrdil paní Sacharovové, že utrpěla modřiny. Po návratu do Moskvy potvrdil akademik Sacharov před západními novináři, že skutečně před soudní budovou došlo

Mezinárodní přehled

ke srážce a že se při ní nechoval pasivně. Na otázku, zda si myslí, že bude kvůli tomu soudně stíhan, řekl Sacharov, že by to uvítal, protože by tak dostal možnost hovořit se sovětskými soudci o porušování zákonů. Mustafa Džemilov byl v přelíčení, které Sacharov označil za frašku, odsouzen za pomlouvání Sovětského svazu na dva a půl roku vězení. Osud krymských Tatarů je ukázkovým příkladem toho, jak v Sovětském svazu byly odvlékány celé národy — napsal mnichovský deník Süddeutsche Zeitung. Chruščov násilné přestěhování krymských Tatarů na dvacátém sjezdu sovětské komunistické strany označil za jeden ze zločinů stalinismu. Krymští Tataři byli v roce 1944 pod záminkou, že kolaborovali s německými agresory, přestěhováni do střední Asie a na Sibiř. V roce 1967 byli rehabilitováni, jejich autonomní republika, zrušená jedním z poválečných dekretů, nebyla však obnovena. Těmto Tatarům také nebylo povoleno, aby se vrátili do svých domovů. A právě za to bojuje jejich vůdce Mustafa Džemilov. V oficiálních statistikách ani žádné krymské Tatarské úřady je vedou pod společným názvem volžských Tatarů. Krymští Tataři říkají, že jich v Sovětském svazu žije asi půl milionu. Opatrnější odhady hovoří o 300 až 350 tisících.

Deník italských komunistů Unita napsal v komentáři věnovaném Sacharovově zatčení, že o něm agentura TASS psala s opovržením a výsměchem. Titulek "Praníce manželského páru" a tón celého článku — píše deník italských komunistů, vyvolává náš nesouhlas, protože ukazuje jak je odtržen od skutečných a vážných problémů socialistické společnosti. Také další italský list, večerník Paese Sera kontrolovaný komunisty, odsoudil omský incident. Napsal: pro Sovětský svaz existuje jen jedna cesta, jak se vyhnout nepříjemnostem občanských protestů a neustálému opakování incidentů, jakož i malých a velkých provokací ti-

sku a politických kruhů na Západě, totiž rozšíření demokracie v základech socialismu.

POHLED
DO ALBÁNIE

Na základě informací francouzského deníku Le Monde, v Tiraně došlo na podzim loňského roku k čistkám. Tehdy ztratil svůj úřad náměstek ministerského předsedy Kellezi, údajně pro chyby, jichž se dopustil při řízení plánovacího úřadu. Kellezi byl zároveň předsedou Svazu albánsko-čínského přátelství a s jeho odchodem z této funkce se veřejnost vlastně teprve v Albánii dozvěděla, že mezi Pekingem a Tiranou existují spory. Jiným význačným představitelem, postiženým čistkou byl ministr dolů a průmyslu, Theodosi, kterému se kladlo za vinu, že se dopustil chyb při budování elektrárny nedaleko Fierzy a hutního kombinátu nedaleko Elbasanu. Ministr obchodu Ngjela byl zbaven svého úřadu údajně proto, že příliš lehce podléhal nátlaku takzvaných odborníků v zahraničním obchodě.

Cizí novináři, kteří navštívili Tiranu si povšimli, že v posledních dvou letech se albánští představitelé v rozhovorech vyhýbají komentářům k pekinské politice vůči Spojeným státům, společnému trhu a Atlantickému obrannému společenství. Jiným pozoruhodným rysem této zdrženlivosti je méně chvály na adresu Pekinga a jeho kulturní revoluce. Tiranští sdělovací prostředky informovaly o čínských událostech buď se zpožděním nebo vůbec ne. A to přesto, že dříve albánští propagandisté opakovali téměř každé slovo, které se ozvalo z Pekinga.

Říká se, že hospodářské vedení v Tiraně obdrželo z Pekinga radu, aby vzhledem k poslednímu vývoji ve světové politice a na mezinárodní hospodářské scéně, projevilo snahu vybudovat si se zeměmi Evropského společenství zdravé vztahy. Hodžovo vedení tuto radu okamžitě prý odmítlo a to vedlo k určitému napětí ve vztazích mezi oběma zeměmi. Peking pak na oplátku odmítl dodat zařízení už zmíněného kombinátu u Elbasanu a práce musely být zastaveny.

Kromě čistky mezi vysokými funkcionáři probíhá nová akce proti bující byrokracii. Albánská veřejnost zažila poslední takovou akci v letech 1966-67, kdy z úřadů muselo do zemědělství odejít celkem 15 tisíc úředníků. Letos je akce namířena proti vědeckým pracovníkům a kulturním institucím. Mezi ty, kteří mají posílit pracov-

ní morálku, budou patřit i vysokoškoláci. Všichni absolventi bez výjimky — tvrdil tiranský rozhlas — se přihlásili do odlehlých míst v malých vesnicích a do oblastí, kde se budují nové závody a kde jsou těžké pracovní podmínky. Jinými slovy: kde se vytváří "nový člověk."

Z Albánie dochází stále více zpráv o tom, že se zhoršuje zdravotní stav šéfa strany Hodži a ministerského předsedy Šehua. Šehu se objevil při několika příležitostech doprovázen svým lékařem zřejmě proto, aby rozptýlil pověsti o tom, že upadl do nemoci. Jinak se prý léčí v jedné z malých nemocnic hlavního města. Žurnalistovi z britského deníku Guardian Enver Hodža řekl při nedávném setkání: "Když nás někteří Evropané poslouchají, usmívají se a říkají — jak arogantní lidé jsou tihle Albánci. Říkají, že chtějí na světě obnovit pořádek. Ale my nejsme arogantní — jsme pouze součástí revolučního hnutí namířeného proti Spojeným státům a Sovětskému svazu. Proto jsme se rozhodli nejet do Helsinek."

Jiní návštěvníci Tirany hlásí, že Albánie je dnes jedinou zemí, kde se nenosí džínasy a kde na letišti stojí připraven holič, aby ostříhal mladým návštěvníkům jejich dlouhé vlasy. Ve zvláštním obchodě se půjčují dlouhé kalhoty ženským návštěvníkům v příliš krátkých minisukních.

POLÁCI: VĚDÍ, JAK
NA TO

Druhé největší polské město je po Varšavě Chicago. Kolem šest milionů Američanů je polského původu a mnozí udržují po celý život kontakt s domovinou. A přicházejí-li léta penze, stěhují se nazpět do Polska. Podle zpráv z Varšavy přišel polský komunistický režim na myšlenku, jak od svých krajanů dostat ještě více devíz.

V budoucnu má být zahraničním Polákům dovoleno nejen do Polska přijet, ale dokonce investovat a zakládat podniky. V Polsku existuje celá řada privátních podniků, pekárny, řemeslnické dílny a hlavně zemědělské podniky, kde vyrostli první socialističtí milionáři (tím se Polsko liší od ostatních zemí východního bloku, ve východním Německu po zahájení postupné likvidace soukromých provozů dochází i na soukromé praxe lékařů), ale investice z ciziny nebyly dosud dovoleny. Nové opatření může dát polskému hospodářství potřebné tempo.

VČERA,
DNES -
A ZÍTRA?

Československo trpí chronickým nedostatkem pracovních sil. I to je, mimochodem, jedna z příčin oné pověstné rozviklané pracovní morálky dělnické, tedy "vládnoucí" třídy. Nehrozí tam nezaměstnanost: vyhodil-li tě z jedné fabriky, druhá tě přijme s otevřenou náručí a třeba s vyšším platem...

New York Times přinesl zajímavý článek o zahraničních dělnících v ČSSR. Tu je: Československo přivádí rostoucí počet vietnamských dělníků, částečně na zaškolení — už se ovládá novou technologii — částečně proto, aby snížilo chronický nedostatek pracovních sil. Vietnamci na ulicích nedělní Prahy — kde jich většina pracuje — to je už docela obvyklý obrázek. V současné době je, podle čs. pramenů, v zemi 3,600 mladých Vietnamců a brzy přibude dalších čtrnáct set. Většina jich v Československu zůstane dva roky.

Mimo Vietnamců ještě nejméně dvacet tisíc zahraničních dělníků pracuje v Československu, jehož hospodářství, tak jako východního Německa, je ve východoevropském bloku nejpokročilejší. Koncem dubna přibýlo do Československa patnáct set kyperských Řeků, první dělnická skupina z nekomunistické země. V současné době probíhají jednání o tom, zda by bylo možno dovézt dalších pět až sedm tisíc Řeků z tohoto ostrova.

Největší skupinu zahraničních dělníků tvoří Poláci — jichž je v ČSSR sedmáct tisíc. Většinou pracují v továrnách poblíž československo-polských hranic. Je tu také několik tisíc Maďarů, Bulharů a Jugoslávců.

Podle vládního mluvčího: "Zaměstnávání zahraničních dělníků nemá být řešením našeho nedostatku pracovních sil. Víme, že se musíme spoléhat na vlastní, domácí pracovní zdroje. Zahraniční dělníci u nás pracují na speciálních úkolech, které jsou i časově přesně termínované. Dělníci tu nejsou na nějakou neurčitou a neurčenou dobu."

Jugoslávští dělníci, například, pracují přímo pro jugoslávské podniky, které mají s československou vládou kontrakty na určité stavební projekty.

Ve srovnání s československou domácí pracovní silou, čítající sedm milionů osob, jsou zahraniční dělníci skutečně jen kapkou v moři. Ale je jich tu mnohem víc, než v jiných zemích sovětského bloku a čs. vláda se netají ochotou, zaměstnat jich ještě daleko větší počet.

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET - NEW YORK

Nejmoderněji zařízená a všim pohodlím vybavená restaurace.

• Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svičková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný plzeňský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P.M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte; YU 8-3505 — RH 4-9787

Státní občanství a výkon trestu

Alois Rozehnal

Návrat uprchlíka do staré vlasti vždycky byl s dosud je spojen s nebezpečím vězení, k němuž může být důvodem trestní řízení zahájené už dříve nebo až po jeho návratu, nebo trestní řízení skončené odsuzujícím rozsudkem, o němž navrátilce ani neví. Nařízení výkonu trestu po návratu některých československých uprchlíků v poslední době rozvířilo hladinu exilového života, neboť šlo jen o návštěvu staré vlasti. Stížnosti jsou však mylně spojovány s otázkou státního občanství. (Americké listy, 26. III. 1976; Hlas domova, 19. IV. 1976).

Zánik čs. státního občanství podle zákona o nabývání a pozbývání státního občanství (zákon z 13. VII. 1949, č. 194 Sb. ve znění zákona z 17. X. 1958, č. 72 Sb.) nastává buď propuštěním ze státního svazku (§ 6) nebo odnětím (§ 7). Federální úpravou podle zákona z 27. října 1968, č. 143 Sb., byla československá socialistická republika rozdělena na Českou socialistickou republiku (ČSR) a Slovenskou socialistickou republiku (SSR) s tím, že státní občan každé z obou republik je zároveň státním občanem československé socialistické republiky (ČSSR) (čl. 1,5). Dosavadní úprava čs. státního občanství zůstala tedy zachována, ale nově bylo upraveno nabývání a pozbývání státního občanství obou federativních republik. Státní občanství České socialistické republiky zaniká propuštěním ze státního svazku na vlastní žádost (zákon z 29. dubna 1969, č. 39 Sb., § 14) nebo odnětím (zákonné opatření ČNR z 6. XI. 1969, č. 124 Sb., § 14 a) Státní občanství Slovenské socialistické republiky je upraveno obdobně zákonem č. 206/1968 Sb.

Naturalizace je nabytí cizího státního občanství, které nemá zpravidla vlivu na čs. státní občanství a zakládá dvojí státní občanství; pouze výjimečně má za následek automatickou ztrátu československého státního občanství a to tehdy, když je to stanoveno zvláštní mezinárodní smlouvou. Na Západě je to jediné úmluva o naturalizaci uzavřená mezi československým a Spojenými státy z 16. VII. 1928, č. 169/1929 Sb., provedená zákonem z 29. IV. 1930, č. 60 Sb. Tato úmluva o naturalizaci je v dnešním československu uznávána jak v teorii právní (Studie mezinárodního práva II, ČSAV-Ústav práva, Praha 1956, s. 250), tak v praxi soudní (Rozsudek Nejvyššího soudu v Praze z 25. IV. 1969, č. j. 11 Tz 80/68), kterou převzala i proku-

ratura (usnesení obvodní prokuratury pro Prahu 4, č. j. Pv 1480/69 z 18. XII. 1969).

Státní občanství (naturalizace) nemá však nic společného s výkonem trestu stejně jako nemá zásadně nic společného s trestním stíháním pachatele trestného činu. Pachatelem obecného trestného činu může být stejně cizinec jako státní občan, pokud z konkrétní skutkové podstaty nevyplývá, že se ho může dopustit jen čs. státní občan. Působnosti trestního řádu jsou podrobeny zásadně všechny osoby, které jsou na čs. státním území. Pro některé osoby však platí výjimka. Ty jsou z působnosti trestního řádu (z pravomoci orgánů činných v trestním řízení) zcela nebo zčásti vyňaty (exempce procesní). Důvod vynětí je jednak v právu mezinárodním, jednak v ústavním postavení určitých osob nebo v jejich jiné funkci (privilegium nestihatelnosti). Od procesní exempce nutno lišit exempci hmotné právní, v důsledku které jsou osoby vyňaty z pravomoci trestního zákona zcela nebo zčásti beztrestné. Toto vynětí má vždy povahu trvalou. Vyňaty jsou zejména osoby požívající diplomatické imunity a výsad. (Čs. trestní řízení, učebnice pro právnické fakulty, Orbis Praha, 1971, s. 36).

Trestní řízení proti uprchlému se provádí bez jeho účasti podle zvláštních předpisů trestního řádu (Zákon z 29. XI. 1961, č. 141 Sb., ve znění vyhlášky č. 32/1970 Sb.), který má zejména tato ustanovení:

— Řízení podle ustanovení tohoto oddílu lze konat proti tomu, kdo se vyhýbá trestnímu řízení pobytem v cizině nebo tím, že se skrývá. (§ 30)

— Obviněný musí mít v tomto řízení vždy obhájce. Ten má stejná práva jako obviněný. (§ 304).

— Všechny písemnosti určené pro obviněného se doručují toliko obhájci. (§ 306).

Zvláštní řízení proti uprchlému se vztahuje nejen na celé řízení procesní, ale i na hlavní líčení a veřejné zasedání odvolacího soudu (§ 202 odst. 2, § 263 odst. 4 tr. ř.), jež se konají v nepřítomnosti obžalovaného. Není tedy třeba doručování písemností do vlastních rukou, na vše stačí obhájce ustanovený bez souhlasu a bez vědomí obviněného nebo obžalovaného.

Pravoplatný odsuzující rozsudek lze vykonat proti každému odsouzenému bez ohledu na to, zda je cizím státním příslušníkem nebo československým státním občanem. V každém případě však jen tam, kde se může uplatnit čs.

státní moc, to je na čs. státním území. Je proto nerozhodné, zda se někdo dovolává cizího práva na čs. státním území, neboť v československu platí jen čs. právo podle zásady teritoriality. To platilo i v případě amerického občana Břetislava Bednáře, když byl 30. I. 1976 na čs. území zatčen a brzy potom vyhoštěn. Žádná cestovní kancelář (ani čs. Čedok) a žádný čs. zastupitelský úřad v cizině (ani čs. zástupce Dr. Turek nebo Dr. V. Čebiš ve Washingtoně nebo jinde) nemůže vyloučit působnost čs. práva na čs. území ani výslovně ani mlčky udělením čs. víza. Kdo se mylí, činí tak na své riziko a na své nebezpečí.

Trestný čin opuštění republiky (Trestní zákon z 29. XI. 1961, č. 140 Sb. ve znění vyhlášky č. 113/1973 Sb.) může spáchat jen čs. státní občan. Nabyl-li však odsouzený čs. státní občan později cizího státního občanství, nemá jeho později nabyté cizí státní občanství vlivu na pravoplatný odsuzující rozsudek. Promlčení výkonu trestu je vyloučeno, neboť do doby promlčení se nezapočítává doba, po kterou nebylo možno trest vykonat proto, že odsouzený se zdržoval neoprávněně v cizině (§ 68 odst. 2 tr. z.). Promlčení trestního stíhání je pak vyloučeno proto, že do promlčecí doby se nezapočítává doba, po kterou se pachatel zdržoval v cizině (§ 67 odst. 2 tr. z.) ať oprávněně nebo neoprávněně.

Rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii z 8. V. 1975, č. 45 Sb., se nevztahuje na trestný čin opuštění republiky trestným vězením až do 5 resp. 10 let (§ 109 tr. z.), neboť amnestie se omezuje na trestné činy s nejvyšší sazbou tři roky vězení (čl. 1). Soud může upustit od výkonu trestu odnětí svobody nebo jeho zbytku, jestliže odsouzený byl nebo má být vydán do ciziny nebo vyhoštěn. (§ 327 tr. řádu). V případě amerického státního občana bylo vyhoštěn ve skutečnosti záchranou před vězením. Byl to spíše akt "milosti" s ohledem na vleklé jednání majetkoprávní mezi ČSSR a USA a ne ústupek cizímu právu.

Nemilosrdnost čs. trestního práva a čs. trestního řízení jde na jevo z tohoto hodnocení komunistické justice:

— Při uplatňování socialistické zákonitosti (legislativní a aplikační) prejavovala se v uplynulých letech istá jednotranost v chápání požadavky zachování zákonnosti při postihování trestné činnosti. V důsledku skusenosti z padesátých rokov a v úsilí čelit tomu, aby sa neopakovali negativne ja-

Listárna...

VOX POPULI...

Je docela zajímavé sledovat mnohdy šprýmovnou, někdy urputnou polemiku o výrazové tendenci v čs. literatuře v exilu i doma.

Hovoří se jedním dechem o "triviální literatuře", o "oplzlé literatuře", o "literatuře, mající sklon k pornografii", ale nehovoří se o literatuře, kterou nese na svých usouzených bedrech obyčejný lidský život, mrskaný ze všech stran připitomělými frázemi, hloupými citáty a konečně donucován k věření mu předkládané, předežvýkané blbiny, ať již konzervativně dogmatické, nebo církevně orthodoxní, ale nikdo nevyšloví nahlas a zřetelně, že i v literatuře a řeči docela obyčejného lidského individua může existovat demokratická myšlenka zplozená vlastním mozkiem, tlumočící všeobecný život tak, jak jej nese právě ten den, ve kterém se to stalo. K životu patří samosebou i krasopisná, gramatická a stylistická příkladná slohová cvičení na dané téma, ale patří k němu bezvýhradně i ta řeč dlaždičů, účetních, lékařů a dalšího potlačovaného člověčenstva, které neumí pod tíhou vlastního ohrožení, pokoření, oblbování a obelhávání říci: ano, prosím! ale musí vyjádřit svoje city a pocity explozí bezmocnosti: vyliž mi p...!, všechnen ten odpor, všechnu tu mizerii, vražednost a bezcitovost dnešního pornografického života, který by měl být konečně i vzdor všemu tomu oslavován, protože stále ještě je. Čirou náhodou!

Musím se jen podívat všem těm křísitelům nejspisovnějšího ze všech spisovných jazyků, ale na druhé straně je daleko horší, když čtu v exilovém tisku výzvy, články, noticky v tak strašidelné češtině, že proti ní i ten nejtriviálnější "dlaždičský" výraz zní jako nebeská hudba. Doporučoval bych, aby se všichni ti olizovatelé nemluveného jazyka zaměřili nejdříve na zavedení nedělních škol jazyka pro ty, kteří "první" řeč daleko více než Škvorecký, Blažek and Co., jak se rádo k věření čtenářům předkládá. Snad by si bylo dobře uvědomit, že tito lidé mluví řečí, kterou mluvil i Vrchlický, že podobnou formu mnohdy používal i Karel Čapek, protože ji pokládal za formu přiblížování se k lidem a k jejich obyčejnému životu. Když občan pln vzteku řekne, že "ruský okupanti sou k...," tak se to jinak vyjádřit nedá. Nebo by se snad někdo odvážil kritizovat Palivečův výraz o znečištění obrazu Jeho Veličenstva Franz Josefa I. mouchami? Asi ne. Tak nechte lidi mluvit, jak jim zobák narostl. Když je zapotřebí, dovede i ten dlaždič promluvit nejspisovnějším jazykem, protože není pokryteckým snobem.

Facit: Vox populi, vox Dei, alias hlas lidu, hlas boží! Sedm tisíc exemplářů Tankového praporu je důkazem nad důkazy!

Jan Ryba

Vy minulosti, neúmerne sa zdôrazňovala požiadavka ochrany tých, ktorí sa mali zodpovedať za trestný čin, menej už druhá stránka, že žiadny trestný čin a žiadny pachateľ nemá zostať neodhalený, že nikto, kto spáchal trestný čin nemá uniknúť trestnej zodpovednosti. (Trestné právo a trestná politika v socialistickej spoločnosti — Zborník, Právnický ústav Ministerstva spravodlivosti SSR, Bratislava, 1973, s. 53).

— Jedna z iluzí údobí kultu osobnosti byla založena na domněnce, že přispěje k účinnosti boje s kriminalitou, jestliže označíme nebezpečnou trestnou činnost za vysoce nebezpečnou trestnou činnost, jestliže pokus o opuštění republiky bude označen za společník k velezradě. Oto Novotný: O trestu a vězení, ČSAV Praha, 1969, s. 97).

Socialistická zákonost je legalizované bezpráví. Socialistická zákonost je soudní nástroj třídního boje sloužící k likvidaci třídních nepřátel a někdy také k vydirání kapitalistické ciziny při vyhoštění.

Švédští vědečtí badatelé

vynalezli pilulku, která by mohla znamenat konec odstranění plodu v těhotenství chirurgickým zásahem. V nemocnici Karolinska byl tento přípravek vyzkoušen klinicky na 58 ženách; ve všech případech došlo po uplynutí 12 hodin k potratu oplozeného vajíčka. Tento "Do it yourself" potrat je

jednoduchý, ale je účinný jen na samém začátku těhotenství. Vždy po 4 hodinách se zavede jedna tableta, obsahující hormonům podobné substance, do dělohy — a výsledek se dostaví provázen bolestivým krvácením. Osvědčili se skutečně tento způsob ve všeobecné praxi bez podezření na pozdější následky, co tomu pak asi řeknou všelijaké ty aplikace zákonů o odstranění plodu? Velká švédská potratová revoluce — VŠPR.

NA LEPŠÍ
K VAŠATOVÍ

SPORT

• V přátelském mezistátním utkání ve Svitu vyhráli čs. košíkáři nad Kubou (Š. na OH v Mnichově) 83:77 (49:48).

• Novým předsedou Rakouského fotbalového svazu se stal Karel Sekanina. Dřívější šéf svazu dr. H. Gerö odstoupil ze zdravotních důvodů.

• V čs. svazu kulečníkářů je registrováno 1300 členů z 35 oddílů a jednot. Účastníky I. ligy na velkém stole (284 x 142 cm) jsou jen čtyři mužstva: TJ Kulečník Brno a pražské týmy Klenoty, Tesla a Billiard. V Československu jsou jen čtyři velké stoly, které odpovídají mezinárodním měřítkům. Čs. mistrem je Zoltán Kováč z Brna.

• Helmut Senekowitsch (42) převzal funkci rakouského svazového trenéra po "Jimu" Štastném se slovy: "Rakouský fotbal je na tom špatně. Věřím, že se i bez legionářů (hráči působící v zahraničí) kvalifikujeme na MS 1978 v Argentíně." Rakušané mají ve skupině NDR, Turecko a Malu.

• Ve II. lize kopané došlo k překvapení, když ve 22. kole prohrála Sparta na vlastní hřišti na Letné se čtrnáctým Kysuckým Novým Městem 1:2. Frýdek-Místek remizoval doma se třináctým Martinem 1:1, jen další aspirant na postup do I. ligy Dukla Banská Bystrica zvítězil nad desátým Bardejovem 1:0. Do čela tabulky se vrátila Dukla B. B. s 29 body, Sparta s Frýdkem-Místkem mají shodně po 27 bodech. Do těsného závěsu se dostaly Nitra (25) a Kladno (23).

• Ve volejbalové lize žen se nepodařilo týmu RH Praha obhájit mistrovský titul. Po návratu z vítězného finále Poháru evropských mistrů prohrály Pražanky dvakrát v Bratislavě s družstvem Univerzity Komenského vždy 3:1. Novým mistrem se stane UK Bratislava i když Slovenkám zbývají ještě sehrát dva zápasy s Tatranem Střešovice, ale na výsledku již nezáleží. O sestupujícím rozhodnou dva zápasy NHKG-Slavia v Ostravě.

• Čtyři kola před koncem nejvyšší soutěže házenkářek se stále neví, kdo získá titul. Největší šance mají čtyři družstva: Štart Bratislava, Plavica Nitra, Inter Bratislava a Odeva Hlohovec. V každém případě zůstane titul na Slovensku. Zora Olomouc opět dvakrát prohrála a do bojů o titul již nezasáhne.

• Mladý čs. plavec Miloslav Rolko prokázal na velkých mezinárodních závodech v Leedsu kvalitu téměř světového borce. Zvítězil na 100 a 200 m znak za 1:01,17 a

2:10,92 min. a na 200 m pol. v čase 2:12,93 min. Další naděje čs. plavectví, Fleissnerová, skončila na 200 m prsa pátá časem 2:44,56 min. Zdá se, že do Montréálu poletí jen Rolko.

• Pohár míru pozemních hokejistů v Praze vyhráli muži i ženy Slavia Praha před Hostivaří.

• N. Andrejová-Macarescuová (Rum.) překonala v Aténách svět. rekord na 2 km časem 5:43,94 min. (dosud Andersenová 5:48,08).

• Mac Wilkins "zahodil" ve Walnut/Kalifornii disk 70,50 m daleko a vytvořil tak nový světový rekord. V ten samý den zlepšila Faina Melniková (SSSR) světový rekord ve vrhu diskem výkonem 69,18 m.

• Mistrovství Evropy v kopané: Španělsko-NSR 1:1, Československo-SSSR 2:0, Jugoslávie-Wales 2:0, Holandsko-Belgie 5:0. Dosaďovací bilance vzájemných zápasů čs. a sovětských fotbalistů je pro Československo pasivní, neboť dokázali vyhrát jen dvakrát (1974 v Oděse 0:1 a nyní v Bratislavě), v letech 1958 a 1966 v Praze prohráli vždy 2:1, 1959 v Moskvě 3:1 a 1960 v Marseille v Poháru evropských národů dokonce 3:0. Také skóre je pasivní 12:8.

• Hannes Weisweiler, bývalý trenér Borussia Mönchengladbach, pak FC Barcelona, nyní I. F. C. Köln by převzal s chutí funkci trenéra něm. národního mužstva. Helmut Schön se zabývá rozhodnutím z funkce svaz. trenéra po MS 78 v Argentíně odstoupit.

• "Top-Stars" evropské elity ve stol. tenise jsou Švédka Ann-Christina Hellmanová a Jihoslovan Dragutin Šurbek. Ve tří denním maratónu se utkalo v Lübecku mezi sebou 12 nejlepších Evropanů a Evropanek. Ilona Voštová-Uhlíková skončila 3., Blanka Šilhanová byla osmá. V mužích se Milan Orlovski umístil na 4. místě, Jar. Kunz byl desátý. Mistr Evropy Secretin skončil jako devátý.

• V Leningradě skončil evropský šampionát volnostylařů. Titul mistra Evropy ve volném stylu ve váze do 74 kg dobyl čs. reprezentant Dan Karabin. Sověti získali 6 titulů, po jednom Rumunsko, Maďarsko, NSR a Československo.

• Nehrající kapitán čs. davisčapových tenistů Ant. Bolardt začíná "cítil", že na čs. tým doléhá generační problém. Domníváme se, že generační starost se objevily v tom okamžiku, kdy se Kodešovi začalo dařit prohrávat i s těmi nejslabšími soupeři. Československo začíná Davisův pohár v Budapešti s Maďarskem.

• V Zürichu zemřel ve věku 69 let Hugo de Senarclens, největší švýcarský propagátor a pedagog tenisu. V bílém sportu začal působit za svého pobytu v Československu, kde byl členem LTC Praha spolu s čs. tenistou č. 1 Roderichem Menzelem, který patřil po léta do listiny nejlepších předválečných tenistů na světě. Kolem roku 1935 se vystěhoval z Československa do Švýcarska a usadil se v Zürichu. Po válce působil ve funkci svazového trenéra, založil na franc. Rivière tenisové centrum, které se stalo střediskem světových tenisových hvězd.

• Princezna Anne, jedna z nejlepších britských jezdkyň v Military a členka týmu mistrů Evropy, utrpěla pádem s koněm lehký otřes mozku, zhmotnědění a nalomení obratle. V přespolečném závodě na

Doslov k mistrovství světa

43. mistrovství světa v ledním hokeji v Katovicích patří už minulosti, a přece se k němu na sportovních stránkách novin a časopisů budou hokejoví experti v příštích dnech ještě dlouho a dlouho vracet! Vždyť teprve teď budou mít dostatek času na to, aby tento vrcholný světový podnik hokejistů náležitě zhodnotili. Možná, že udělají i prognózy jak za rok v boji s kanadskými profesionály ve Vídni dopadnou nejlepší mužstva katovického šampionátu. Pokud jde o novopečené mistry světa, hokejisty Československa, dávám jim i na prvním "otevřeném světovém šampionátu" v rakouské metropoli šanci na dobré umístění. Vždyť výkon, jaký předvedli v Katovicích, byl přímo úctyhodný, a to jak po stránce hokejového umění, hokejové strategie a taktiky, kondice, tak i svou bejovností i zdravým sebevědomím, které jim v mnoha zápasech — přímo slušelo. Líbilo se mi, jak podle pokynů obou svých trenérů doktora Jána Staršího i Karla Guta dovedli naši hokejisté podle potřeby usměrňovat hru, střídali její tempo, tak dlouho, až našli způsob, jak položit soupeře sebezdatnějším "na lopatky". I když jistě při důkladném rozboru hry jednotlivých členů týmu mistra světa bychom našli výkonnostní rozdíly, nebylo by skutečně fair vůči ostatním vyzdvihovat jedince — vždyť o získání titulu mistra světa se zasloužilo celé československé národní mužstvo jako celek, o tom nemůže být nejmenších pochyb. A v tomto duchu byly o triumfu československých hokejistů v Katovicích napsány i první komentáře. Jeden z nejlepších poslal své redakci, západoněmecké tiskové sportovní službě SID v Düsseldorfu, Wolfgang Niersbach a otiskla ho celá řada západo-německých novin. V článku nadepsaném "Mistři světa sympatií" — s podtitulkem "Čtvrtý titul mistra světa mužstvu bez hvězd", německý redaktor Niersbach mimo jiné píše: "Když loni po skončení mistrovství světa v Düsseldorfu prohlásil trenér československého národního mužstva doktor Ján Starší novinářům, že jednou přece jen budou jeho svěřenci v konečné tabulce světového šampionátu před Sovětským

svazem, brali jeho slova žurnalisté z celého světa jako projev úlevy a sebeuspokojení po neúspěchu československého týmu na tomto vrcholném světovém podniku. Ale jistě ani sebevědomý Ján Starší netušil, že na jeho slova dojde tak brzo, už v Katovicích, kde světové mistrovství začalo až neuvěřitelně: Sovětský svaz prohrál s Poláky a to zřejmě byl balzám na nervy československých hokejistů, jejichž vítězství na turnaji mistrovství světa je vítězstvím kolektivu, který měl v porovnání s mužstvem Sovětského svazu celou řadu předností.

Vždyť rutina starších československých matadorů jako brankáře Holečka, obránců Machače a Pospíšila a útočníka Jiřího Holíka, byla v souladu s mladým takových talentů jakými jsou bezpochyby Peter Šťastný, Černík či jiní, a do vynikající formy se dostal i Milan Nový, který nás loni na mistrovství světa v Mnichově a Düsseldorfu tak zklamal. Lesk celého československého národního mužstva byl však v parádické útočné formaci vedené Martincem s Jiřím Novákem a Bohuslavem Šťastným na křídlech, stejně jako v excentrickém Ivanu Hlinkovi."

V závěru svého komentáře k triumfu Československa na hokejovém mistrovství světa v Katovicích, německý novinář ještě píše: "Hodně k sebevědomí a dobrému výkonu československých hokejistů pomohlo i publikum, zdálo se, že Holeček a spol. hrají před domácím hledištěm. A vlastně hráli, a hrají prakticky jako doma už léta, zcela určitě však od pražského jara 1968."

—D—

LOTYŠSKÉ PRACOVNÍ TÁBORY

Podle Le Monde existuje v Lotyšsku 12 pracovních táborů, z toho dva pro ženy a jeden pro mladistvé do 18 let. Jsou označeny jako "ústavy pro nápravu pomocí práce." Pařížský deník převzal zprávu z ruského samizdatu, který rovněž přetiskl ruský emigrantský týdeník "Russkaja Mysl," vycházející v Paříži. K 12 táborům lze ještě připočítat hlavní vězení v Rize, kde je vězněno 5 tisíc vězňů, a přidruženou nemocnici s psychiatrickým oddělením. V Lotyšsku jsou vězněni příslušníci jiných národností SSSR, lotyšští političtí vězňové jsou transportováni mimo zem. Samizdat pak detailně popisuje zařízení táborů, organizaci a režim včetně adres táborové správy a úředníků i lékařů.

WŠ/49

Telegraficky ze světa

Vyjádření bývalého ministra obrany USA J. Schlesingera: Fordova vláda podmínává morální podporu Ameriky Izraele tím, že tuto zemi nutí k přílišným ústupkům Arabům. • Osmnáct opozičníků je souzeno v Seoulu, hlavním městě Jižní Koreje za to, že prý porušili vládní dekrety o mimořádné situaci. Jde o politické a náboženské osobnosti. • Jediné, co mohou dnes italské křesťanské demokraty nabídnout voličům (volby jsou vypsané na dvacátého a jedenadvacátého června) je — strach z komunistů. • Podle posledních zpráv, ani tuto sobotu se nebudou konat v Libanonu prezidentské volby. Mají být opět — už podruhé — odloženy. • Bezpečnostní výbor OSN zahájil nové zasedání o situaci na Středním východě a Egypt vystoupil s obviněním Izraele z užívání "barbarských způsobů" vůči Palestincům. • Přestože africká cesta Dr. Henry Kissingera je rozvláčná a namáhavá, její výsledky amerického ministra zahraničí uspokojují. • Řecká vláda má problém: při autonehodě zabít člen parlamentu a řecký válečný hrdina Alexandros Panagoulis byl prý obětí vraždy. • Americká vláda žádá kongres o schválení položky 1, 2 bilionu dolarů navíc pro vojenské námořnictvo, která má umožnit zahájit kroky k udržení rovnováhy s SSSR. • Mexiko překvapivě: mění totiž náhle svou petrolejářskou politiku a hlásí, že se nyní připojí ke kartelu zemí exportujících naftu. • Zatím žádné konkrétní vyšetřování neprobíhá v Pekingu v souvislosti s pumovým atentátem na sovětské velvyslanectví, při němž byli zabiti dva čínští strážníci. Nástupcem maršála Grečka, jehož popel byl slavnostně uložen u kreelské zdi, se stal — civilista, člen politického byra a tajemník ÚV KSSR Dmitrij Ustinov. Za tím účelem mu byla udělena hodnost armádního generála. Ustinov je ročník 1908. • Australské společenství uznalo Angolskou lidovou republiku. • V důsledku tajfunů, požárů, srážek atd. bylo za poslední tři roky na světových mořích zničeno nebo se potopilo 570 lodí o celkové tonáži 3,1 registrovaných tun. •

NÁVŠTĚVNÍKŮM SLETU V CURYCHU

Sletový výbor v Curychu upozorňuje, aby ti, kdo plánují jet na slet, připojili se k společnému zájezdu nejbližší sokolské jednoty, protože nemůže obstarávat byty, vstupenky a informace jednotlivcům — nemá na to dostatek pracovníků. Mimo to upozorňuje, že přihlášky na ubytování je nutno poslat co nejdříve, protože brzy budou volné jen nejdražší hotely.

Z neznámých stránek historie [2]

CO VĚDĚL "STRÝČEK TOM"?

Jeho kanadský pas zněl na jméno Charles Simpson. Říkal se mu také "strýček Tom". A jeho skutečné jméno bylo Karel Sedláček!

Jako zaměstnání bylo uvedeno: novinář, pracující pro pražskou tiskovou agenturu Radio-Journal. Ve skutečnosti měl ale hodnost kapitána. Mezi zprávami, které dodával do Prahy, byly nejdůležitější ty, jež adresoval druhému oddělení generálního štábu československé armády — vojenské zpravodajské službě.

To bylo v letech 1936 — 1939. Pak tento skromný, nenápadný novinář na nějaký čas zmizel z očí. Bylo to v době, kdy se Praha stala okupovaným městem, Československá republika přestala existovat.

Pak se opět objevil ve Švýcarsku. Do Curychu přijel jako údajný vzdálený příbuzný jednoho z představitelů švýcarské zpravodajské služby majora Hanse Hausamanna. A stal se spojkou k jednomu z nejdůležitějších agentů druhé světové války, který tehdy pracoval pro Sovětský svaz — k Rudolfovi Rösslerovi. Syn bavorského státního úředníka a známý spisovatele Thomase Manna žil již léta ve švýcarském exilu a dodával až do roku 1944 do Moskvy zprávy, jež měly pro průběh druhé světové války na východní frontě neobyčejně velkou cenu. Jiný sovětský agent, Angličan Alexander Foot, o Rösslerovi později napsal: "Měl ve svých rukou nitky, jež vedly až do vrchních velitelství všech tří druhů zbraní Německa . . . Lucie (Rösslerovo krycí jméno) zásoboval Moskvu denně nejnovějšími plány postupu německých vojsk na východní frontě." Ale nebyli to pouze Sověti, kterým Rudolf Rössler-Lucy dodával informace. Přes Karla Sedláčka je získával — alespoň některé z nich —

major Hausamann a pomocí dalších Sedláčkových spojek pak také britská zpravodajská služba v Londýně, jakož i československá zpravodajská služba řízená tehdy plukovníkem Františkem Moravcem.

V roce 1958 Rudolf Rössler zemřel. Bylo mu 61 let a po válce — což je ostatně jiná kapitola — pracoval několik let i pro Československou zpravodajskou službu řízenou tehdy komunistou Reicinem. Své tajemství, kdo byli jeho skvělí informátoři ve velení německých armád — vzal Lucy sebou do hrobu na malém hřbitůvku v Kriensu.

Ale již brzy po válce kolovaly ve Švýcarsku i po Praze pověsti, že své tajemství

carska ve druhé světové válce.

Ale co Rudolf Rössler již nemohl tušit, byla skutečnost, že v Československu byl mezitím zatčen i jeho přítel plukovník Karel Sedláček. Spolu s ním zmizeli v komunistických věznicích, většinou bez pravoplatného rozsudku, i další bývalí členové československé vojenské zpravodajské služby z doby před a během druhé světové války, generál Bartík, plukovníci Strankmüller, Fryč, Frank a další. Plukovníka Karla Sedláčka však čekal poněkud jiný osud, než jeho druhy. Karel Sedláček — "strýček Tom" — nebyl, tak jako třeba Bartík a Strankmüller, zatčen československou Státní bezpečností. Spolu se svou manželkou Marií byl odvezen členy sovětské vojenské rozvědky do východního okupačního pásma Německa.

Zde byl podroben trvalým surovým výsledkům. Sověti se především zajímali o jeho činnost ve Švýcarsku před a za druhé světové války!

Paní Marie Sedláčková byla za několik měsíců po zatčení propuštěna a mohla se vrátit k synovi do Československa. Měsíce pátrala po místě pobytu svého manžela, od něhož neměla žádných zpráv. Teprve mnohem později — když se obrátila na kancelář prezidenta republiky — ji bylo oznámeno, že její manžel se nachází v ústavu pro nervově choré v Bohnicích u Prahy. Tam je prý "ošetřován". Muž, který byl při svém zatčení plný síly, se v důsledku surového zacházení při výsleších pomátl. Když byl plukovník Karel Sedláček propuštěn z bohnického ústavu, vrátil se ke své rodině jako zlomený člověk. Ale ani to nestačilo.

Z Klatov se rodina Sedláčkovy musela vystěhovat do Otina, syn nesměl studovat na universitě, plukovník Sedláček nedostal žádnou penzi a rodina žila jen pomocí pří-

buzných a dobrých přátel. Krátce před počátkem Prázského jara 1968, které přineslo rehabilitaci několika ještě žijícím československým zpravodajským důstojníkům, "strýček Tom" zemřel. Své tajemství vzal sebou do hrobu.

"Ze mě nic nevytloukli," říkával ve svých světlých okamžících a přes veškerou duševní bolest se spokojeně usmíval.

"Byl to jeden z našich nejschopnějších zpravodajců", řekl o něm jeho bezprostřední nadřízený, plukovník Emil Strankmüller. "Na Sedláčka jsme se mohli vždy spolehnout. Jeho zprávy byly neobyčejně důležité a měly značnou kvalitu. Často nám "strýčka Toma" záviděli i zkušení Britové . . ."

Dodnes se historici druhé světové války dohadují a spekulují, kdo byl oním ta-

jemným informátorem Rudolfa Rösslera v Hitlerově hlavním stanu za druhé světové války. Rudolf Rössler i jeho přítel, mladý Schnieper, si toto tajemství sebou odnesli do hrobu. Na ně Sověti ani nikdo jiný z Východu nemohl. Plukovník Karel Sedláček, statečný československý zpravodajský důstojník, jehož jméno je spojeno s mnoha úspěchy spojenec- kých armád za druhé světové války, také nezradil. Ani tehdy, když — i za pomoci drog — byl nelidsky mučen. To, co věděl legendární strýček Tom — československý důstojník, plukovník Karel Sedláček, zůstalo tajemstvím.

PODPORUJTE
ČESKOU
NÁRODNÍ
ŠKOLU

Libellus Caeremonialis

se jmenuje rukopisná kniha, která byla objevena při skartaci písemností rožmitálského farního úřadu. Pisatelem nebyl nikdo jiný než ředitel rožmitálského kůru kantor Jakub Jan Ryba, skladatel populární vánoční mše Hej mistře. Dilo, které má nesmírnou hodnotu, kantor vlastnoručně podepsal a označil letopisem — 1795.

Tato kniha byla důležitou pomůckou, kterou si známý rožmitálský kantor pro svou činnost na kůru vlastnoručně na ručním papíře nalinkoval, sepsal, stránky orámoval — 468 stran textu a not. Kniha obsahuje latinský popis a směrnice pro zvláštní obřady během celého roku, kromě obvyklých, stále stejně se opakujících mší. Jsou v ní opsány latinské texty žalmů, částí kněžských hodinek a jiných obřadů — které měl kantor povinnost na kůru zpívat. Většina je jich opsaná z běžných liturgických knih.

Nejpozoruhodnější jsou poznámky k jednotlivých svátečním dnům. V nich J. J. Ryba popisuje — mnohde do detailu — jak vypadal církevní zpěv na rožmitálském kůru koncem 18. století např. o vánocích, velikonočních a jiných význačných svátcích. Na různých místech jsou poznámky, že sbor zpívá "solelni harmonia" nebo jinde "solelni musica figurali", čímž se označuje slavnostní vícehlasý zpěv s přidávným doprovodem dalších hudebních nástrojů.

Je obecně známo, že pro tyto potřeby Ryba čile skládal. Nalezená rukopisná kniha přináší ještě jedno velké překvapení: je v ní partitura jeho dosud neznámé skladby, velkopátečního hymnu Ecce quomodo pro smíšený

sbor s doprovodem dvou lesních rohů. Tato partitura, rovněž vlastnoručně sepsaná J. J. Rybou, je vlepena u velkopátečních obřadů, při nichž se hymnus zpíval, jak je v popisu k tomuto dni poznamenáno. Skladba není uvedena ve známé knize Jana Němečka "Jakub Jan Ryba — život a dílo", vydané v Praze v roce 1963.

V pomůcce rožmitálského kantora lze sledovat i pronikání české duchovní písně do monolytu latinské liturgie, ať už při pohřebních obřadech nebo např. při procesích na sv. Marka, kde se mj. uvádí dvojí text starobylé písně Hospodine, pomiluj ny (i s textem latinským).

Kniha potvrzuje to, co je o Rybově nadání známo. Je to patrné i ze srovnání s podobnou pomůckou Rybova předchůdce O. J. Poddaného z roku 1764, objevené nyní rovněž v Rožmitále. Pozn. redakce: Čtenáři AL/EL byli s osobností J. J. Ryby seznámeni prostřednictvím feuilletonu "Hej mistře" a poznámkou o smrti jeho praprotomka J. Ryby.

Jan Ryba

Nesnášel vysoké napětí

Plných sedm let vězení obdržel na Sibiři jeden lovec, který střílel do izolátorů vysokého napětí a tím způsobil přerušení dodávky proudu po dobu 14 hodin v řadě sibiřských obcí.

Většinu knih, o kterých se dočtete v Amerických listech můžete objednat v krajském knihkupectví Kuška House, Dept. PA, P. O. Box 1507, Kingston, Ontario, Canada K7L 5C7.

V. VÝROČNÍ TRAMPSKÝ POTLACH

se bude konat 24. července 1976

na Highwood River, Alberta, Kanada.

ZVOU SE VŠICHNI DOBRÍ TREMPOVÉ A KAMARÁDI
OD OHNÍČKŮ

NENECHME ZAJÍT TO, CO NAM DÁVALO TOLIK ŠTĚSTÍ A
LEGRACE! TAK SE NA TO HOŠI TENTOKRÁT DOBRĚ PŘIPRAVTE
A TĚŠÍME SE NA SHLEDANOU V PŘEKRÁSÝCH ROCKY MOUNTAINS,
KANADA. • VŠICHNI ZÁJEMCI PÍŠTE NA JEDNU Z
UVEDENÝCH ADRES PRO DALŠÍ PODROBNÉ INFORMACE!

Ne 'turisté' a ne 'masnáci'!

OTAKAR PŠENIČKA, 551 Queen Alexandra Way, S. E. Calgary, Alta,
Canada, Ph: (403) 271-8619 • JOSEF DVOŘÁK, Babb, Montana 59411,
USA, Ph: (406) 732-5175.

FEUILLETON

REMBRANDT A ŽIŽKA

Každá světová galerie se chce pochlubit alespoň jedním dílem Rembrandta van Rijn, papeže všech malířů. Je úžasné, kolik obrazů tento umělec za svého třiašedesátiletého (1606-1669) života namaloval! Počítalo se asi se 700-800 plátny, a to se každou chvíli objevovaly další neznámí Rembrandtové. V posledních letech provedl však univerzitní profesor z Groningen Horst Gerson nemilosrdnou čistku v Rembrandtově díle a pokácel chladnokrevně modly dosud pevně uznávané i dřívějšími slavnými historiky umění. Holand'an dr. Abraham Bredius (1855-1946), za svého života uznávaný jako největší rembrandtolog všech dob, ve svém díle "Rembrandt Gemälde" popsal a reprodukoval 630 obrazů, označených se vši určitostí jako pravá díla Rembrandtova. Ale přišla sedesátá léta, kdy K. Bauch vydává v Berlíně r. 1966 své dílo "Rembrandt Gemälde" a nakonec Horst Gerson — který ve svém obrovském díle "Rembrandt paintings" (Meulenhoff International, Amsterdam, 1968) zestručnil soupis zaručeně pravých Rembrandtů celkem na pouhých 459 obrazů! Nešetřil ani uctívání mnohá díla v největších světových galeriích.

Je pochopitelné, že na toulkách světem se člověk zastavuje v galeriích, aby si učinil přehled o kulturním bohatství země. Bude-li někdo tvrdit, že na severu Evropy toho mnoho nemají, tak mu nevěřte. Srovnáním katalogů se soupisy Brediovými a Gersonovými je docíleno podivuhodného zmatku. Je jisté, že i obrazy se během let

pohybují ze sbírky do sbírky, ale jsou tu často rozpory se skutečným stavem. Tak např. Bredius zaznamenává a reprodukuje osm Rembrandtů v Královském muzeu v Kodani. Ve skutečnosti tam visí jen čtyři a z těch Gerson uznává jen dva za pravé — Krista v Emauzích a Mladou ženu s karafiátem! V Národním muzeu v Oslu jsou dva Rembrandtovy obrazy, rovněž reprodukováné v Brediovi, ale Gerson se o nich vůbec nezmiňuje.

Ze skandinávských zemí je na Rembrandty nejbohatší Švédsko. Tady i přísný Gerson přiznává stockholmskému muzeu šest pravých Rembrandtů, sbírce hraběte Wachtmeistera ve Wanäs o-ba, jež zaznamenal už Bredius, a göteborgskému muzeu známého "Sokolníka" (Bredius sepisuje ve stockholmském muzeu osm Rembrandtů, krom toho i v blíže neoznačeném soukromém majetku velkou "Minervu" a ve sbírce H. Rasche obraz Jeremiáše truchlícího nad zkázou Jeruzaléma). O těchto posledních dvou obrazech se Gerson nezmiňuje. Ale u stockholmských obrazů z Národního muzea jest zažítí největší zmatek, protože Bredius soupis i Gersonův neodpovídají plně — kromě hlavních, stěžejních děl — tomu, co v galerii lze vidět na vlastní oči. V dnešní stockholmské instalaci visí devět Rembrandtů a jeden ženský portrét, označený jako "způsobil".

A jak se dostal Jan Žižka z Trocnova do Rembrandtova obrazu? Obrovský obraz "Spiknutí Batavů pod Juliem Civilem" je dílo s podivuhodnou historií. Dnes měří přibližně 2 x 3 metry, ale při svém vzniku r. 1661 bylo mnohem větší, snad přes devět metrů široké, takže mohlo rozměry vítězně soupeřit s proslulou "Noční hlídkou", nedávno těžce poškozenou. Víme, že Noční hlídka byla také oříznuta, takže některá osoba na něm zmizela, ale toto zmrzačení nebylo tak veliké proti tomu, jak se zmenšilo Spiknutí Batavů. Toto dílo bylo původně určeno k výzdobě velké galerie v nové amsterodamské radnici. Roku 1661 tam by-

lo v pořádku dopraveno, ale brzy nato si vzal Rembrandt obraz zpět, patrně, aby na něm něco pozměnil. Nepřišlo však již nikdy na své původní místo v radnici a bylo ještě téhož roku nahrazeno malbou Jürgena Owense — která je tam dodnes. Aby byl obraz prodejnější, byl na všech stranách zmenšen — pravděpodobně samým Rembrandtem. Původní návrhy, z nichž vysvitá dřívější kompozice díla, jsou v mnichovské Grafické sbírce — jen jeden z několika je však prý pravý.

Jak se dostal tento významný obraz do Švédska a jak k tomu přišel náš Žižka, že byl spojován s Rembrandtovým dílem? Podle švédského katalogu z roku 1928 přivezla tento obraz do Švédska jakási paní A. J. Grillová, vdova po holandském protestantském kazateli. Tuto okolnost vysvětlují styky protestantských zemí. Dílo přišlo do královského paláce ve Stockholmu, kde už bylo v letech 1785-1791. A tady se zrodilo kuriózní označení obrazu jako "Žižkovo spiknutí". Na obraze je totiž válečník s mečem a jedním okem zakrytým a protože ve Švédsku měli o Žižkovi aspoň mlhavé znalosti, byl obraz označen jak uvedeno. Jako takový přešel pak r. 1864 do veřejného vlastnictví — do stockholmského muzea, kde je dodnes. Katalog z roku 1928 se ještě o tomto názvu zmiňuje. Teprve holandský historik umění Hofstede de Grot rozluštil tuto hádanku a r. 1892 identifikoval dílo jako obraz objednaný pro amsterodamskou radnici, na základě nalezené objednávky a už shora zmíněných přípravných kreseb z mnichovské grafické sbírky. Tak padla dost dlouho udržovaná legenda o Žižkovi, malovaném Rembrandtem. O objevu de Grotové je psáno i v Rosenbergově soupisu z roku 1908.

I tak asi na třetinu okleštěné dílo působí mohutným dojmem. Slohově odpovídá obrazu "Petr zapírá Krista" z roku 1658 a je jedním z nejvýznamnějších — a zároveň i tím nejvzácnějším Rembrandtem Skandinávie. Ani Bredius, ani Gerson nemají proti pravosti obrazu námítky a snad jen nás by mohlo zarmoutit, že nám Rembrandt toho Žižku přece jen nenamaloval...

Jan Ryba

Československo

se může pochlubit přibližně tři a půl tisícem historických stavebních památek: hradů, zámků, zbytků starých tvrzí, pevností a klášterů. Do I. kategorie je zařazeno 130 objektů, které se dochovaly v původní podobě a s originálním zařízením.

Z KALENDÁŘE KRAJANSKÝCH AKCÍ A PROGRAMŮ:

Pravidelné schůzky — přátelská popovídání pro krajany ze Stuttgartu a okolí v rest. Flurwirt, Flurstr. 9 (blízko Kurhaus), Stuttgart-Bad Cannstatt. Nejbližší data: 20. dubna, 18. května a 15. června.

• **Sobota 15. května, Švýcarsko** — Bad Allisholz u Solothurnu: Společenský večer s tancem od 20 do 02 hod. Pořádá Sdružení bývalých čs. polit. vězňů. Inf.: Postfach 1100, CH-8022 Zürich nebo Postfach 446, CH-4500 Solothurn, tel. 065-38 24 89.

• **Sobota 22. května v 17 hod.** Frankfurt-NSR: Vysvěcení Jana Dufka, člena Tovaryšstva Ježíšova na kněze, kostel Sv. Igáce v Leerbachstr. 37 o 17 hod. (Jeho první svatá mše-průmysl ve čtvrtek 27.5 v 16,30 hod. v Kolpinghaus, Lange Str. 26).

• **Sobota 24. dubna 1976: Francie-Paříž** (po mši). Přítelhlý sál kostela St Germain d'Auxerrois, 2, Place du Louvre po 17 hod. — P. Josef Pazderka z Londýna vypráví o činnosti střediska Velehrad v Londýně. Pořádá: Čs. katol. misie, Paříž, 35, rue de Sévres, tel. 544-58-91. (P. Petr Kolář).

Mše sv. v Paříži každou první a třetí sobotu v měsíci v 17,30 hod.

• **Neděle 25. dubna od 12. hod.** Švýcarsko-Locarno, Basilika Madonna del Sasso — Jarní svatovojtěšská pouť v Tessinu.

Informace a ubytování: P. Petr Eliáš, tel. 093/314188.

• **Středa 28. dubna** (pravidelné středy ve frankfurtském Velehradu, Allerheiligenstr. 52, tel. 285710 od 20 hod.) — Frankfurt/M-Velehrad: Dvojazyčnost ve výchově a v životě (přednáší rektor W. Lippert).

• **Pátek 7. května ve 20 hod.** Frankfurt-NSR, Sportzentrale ve Frankfurtu-Riederwald (u st. tramvaje 18), Am Erlenbruch 94 Přišli na večeri. Další setkání s novými přáteli, neplánované hovory. Vždy první pátek v měsíci, nejbližší 4. června. Inf. na telefonu 798-2070, 234806 nebo 413114.

• **Středa 12. května, Frankfurt/M.-Velehrad** od 20 hod.: Über den Verfassungsschutz (ing. P. Fischer).

• **Pátek 14. května** (a každý druhý pátek v měsíci u Duchovní služby ve Stuttgartu, Hölderlinstr. 46, tel. 0711/620159, p. děkan Jan Urban) Promítání filmu z pouti v Ellwangu.

• **Sobota 15. května 1976: Francie-Paříž** (po mši o 18,30 hod). Místo konání viz jako 24. 4. — Závěrečná přednáška prof. Šnejdárka o čs.-francouzských vztazích — Období 2. svět. války.

• **26.-30. května** rovněž v Casies (viz duben). Setkání rodičů s vychovateli. K rodičům hovoří lékař a vychovatelé. Cena na osobu a den v Casies DM 13,50.

• **Středa 26. května, Frankfurt-Velehrad:** O smyslu života (dr. V. Neuwirth).

• **Čtvrtek 27. května** (svátek-den odjezdu), NSR-Stuttgart: Autokarový zájezd buď do Paříže nebo Amsterdamu. Pořádá Sdružení čs. krajanů v Baden-Württemberg. Inf. na adr.: Vereinigung der tschechoslowakischen Landsleute, Postfach, D-7024 Brenhausen.

• **Sobota 12. června** NSR-Wiesentieg (poblíž Geislingen). Již tradiční automobilová rallye "Žižka". Informace: J. Toman, Čs. kult. spolek, Sýrlinstr. 20, D-7900 Ulm/Donau, tel. 0731/64 687.

• **Sobota 12.-sobota 19. června.** Itálie-Rím: Pout' do svaté země za vedení Otce Josefa Krejčíka. Inf.: Velehrad, Via Concordia, I-00183 Roma.

• **Neděle 13. června.** Königstein u Frankfurtu/M.: Celodenní duchovní obnova, od 9 do 17 hod. Inf.: Velehrad, Frankfurt (adr. nahoře).

• **Sobota 19. června.** Francie-Ronchamp od 11 hod.: Mariánská pouť s návštěvou vojenského hřbitova v Cernay. Přihlášky: P. Ant. Bernáček, D-7712 Blumberg-Fützen.

• **Čtvrtek 22. 8. — Pondělí 26. 8., Itálie-Brixen:** Symposium Křesťanské akademie na thema: Moderní theologické proudy a problémy i jejich odraz v praktickém životě křesťana. Inf.: Academia Christiana, Via Concordia 1, I-00183 Roma.

Data pro zapamatování:

• **Pátek 2. července — pondělí 5. 7. 1976:** Švýcarsko-Chur. IV. slet Československého Sokolstva v zahraničí. Inf.: Sokol Zürich Postfach, CH-8125 Zollikerberg.

• **Neděle 10. července po celý den,** jih Německa — Ellwangen: Krajanští národní pout' ku sv. Metoději. Informace u duchovních služeb včetně zajištění ubytování.

• **Evropský poradní kruh vůdců čs. exilového skautingu** pořádá skautské tábory od 11. do 31.7. od 1. do 21.8. 1976 v Německu, od 3. do 24.7. v Rakousku, od 17 do 31.7. ve Švýcarsku. Veškeré informace: Exil. skauting, Postbus 2430, NL-Utrecht, Nederland. Počet nováčků omezen!

• **Pátek 9.-11. července 1976,** NSR-Königstein (u Frankfurtu). 5. Naardenské setkání 1976 a celoevilový kongres J. A. Komenského. Inf.: Naardenský výbor, 22, Ladbroke Sq. London, W. II. England.

• **Možnost rekreace v Německu u švýcarských hranic,** ve Schwarzwald. Budova církevní organizace Opus bonum, místo pro 15-20 osob s možností vaření, les, zdravé podnebí, vhodné pro revma a nemoci krevního oběhu.

Přihlášky: P. A. Bernáček, farář, D-7712 Blumberg-Fützen, tel. 07702/21566

• **Sobota 11.-neděle 12. září,** Rakousko-Mariazell: Pout'. Přihlášky: p. Alfons Novotný, Hörneggasse 4/14, A-1030 Wien.

• **Pondělí 13. 9. — neděle 19. září 1976,** NSR-Hünfeld u Fuldy. Akademický týden. Setkání krajanů při přednáškách a zábavě z celé Evropy. Inf.: Velehrad, Allerheiligenstr. 52, D-6000 Frankfurt/M. 1. Informace o dětských táborech, podzimních prázdninách mladých. P. Josef Šimčík, Feldstr. 109, CH-8004 Zürich.

• **Schůzky v Norimberku** každý čtvrtek na Velehradu, Zufuhrstr. 8, tel. 0911/26684. (V únoru byl na programu starý český film: G. k. peňatí maršálek, Masopustní veselice aj.).

GALERIE KRAUSE

TUMBELENSTRASSE 37
8330 Pfäffikon ZH
Tel. 01 - 97 30 66

pořádá pravidelně výstavy našich exilových umělců, prodává obrazy, reliéfy, plátny, kresby, grafiku, provádí tisk a expedici různých exilových časopisů a prodává knihy všech exilových nakladatelství.

Dovolená v Itálii ...

Navštívte Riccione, zelenou perlu Adriie. Příjemné dny dovolené můžete ztrávit v domácím prostředí českého pensionu

IGEA-PRAGA

Cenově velmi výhodné pobyty, koncem května, v červnu a září. Objekt je umístěn v centru města, přímo u pláže.

Pension Igea-Praga Viale D'Annunzio 30

47036 — RICCIONE, ITALY TEL (0541) 411-57